

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Nicolai Lancicii E Societate Iesv Opvscvlorvm Spiritvalivm
Tomvs ...**

Łęczycki, Mikołaj

Antverpiae, 1650

De modo dandi pijs Meditationes secularibus hominibus in Mißionibus
iuxtæ consiliu[m], S. P. Fra[n]cisci Xauerij. C. XIX.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78821](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78821)

lia Senatorum, eorundem splendor in vestibus. Nam hæc etiam in Sanctis Pontificibus, & Episcopis & Regibus, aliisque Principibus non erant peccata, & statui eorum, ne vilescat, sunt necessaria.

Decimo sexto, gestus manuum, motus membrorum, faciei compositio, & pilei usus, talis sit, in quo etiam hostis Concionatoris non possit notare superbiam vel elationem animi, aut aulicisimam, & ut dicitur Sursum corda, & affectatio indecora.

Decimo septimo, dum citandæ sunt aliquæ Scripturæ sententiæ, si latine citentur, id fiat ipsissimis S. Scripturæ verbis, nullo verbulo immutato vel addito; aliis potius vulgari lingua sensus verborum exprimendus est, quam ut aliter quam in Bibliis extent, verba latina preferantur.

Decimo octavo, facies è suggestu in eam Auditorij partem conuertatur frequentius, in quâ maior est numerus Auditorum, quanquam & ad alias partes conuertenda est, sed non tam diu præsertim, si alij à lateribus, non ex opposito tuæ faciei sedentes vel stantes, ægrè te possint exaudire, nisi ad eos quoque tuam faciem & sermonem conuertas.

Decimo nono, ita loquaris, ut extrema verbarum propositionum seu sermonis, non tantum initia, ab Auditoribus benè percipiantur, ne nimis submissa & exili voce proferantur, & veluti amputentur, & ut dicitur deglutiantur.

Vigesimo, propositio concionis sit certa & determinata, non tamen vniuersalis: verbi gratia: de ebrietate vitandâ, de seiuicio seruando; non vero de seruandâ temperantiâ: hoc enim latè nimis patet. Sic dum suadendus est amor inimicorum, dicendum est, *agam de motibus ad amandum inimicum*, non vero, *agam de charitate*.

Claudo Opusculum hoc, optando id, quod audiente in Spiritu Sanctâ Brigittâ, optabat B. V. Maria, ut verba Dei, quæ loquentur Missionarij, radicentur in cordibus Auditorum, & ita firmiter mentibus inhæant, sicut bitumen, quo Arca Noë limita est, quam nec procella, nec venti dissoluere potuerunt. Dilatentur etiam per mundum, sicut rami & flores suauissimi, quorum odor latè spargitur. Frustrificent insuper & dulcescant, sicut dactylus, cuius suauitas animam delectat.

CAPVT DECIMVMNONVM.

De modo dandi pijs meditationes secularibus hominibus in Missionibus iuxta consilium S. P. Francisci Xauerij.

505. *S*Vpra ex consilio S. Xauerij dictum est posse in Missionibus iuuari homines per pijs me-

ditiones, idè si in Missionibus occurrerent aliqua personæ magni nominis, quarum vita proba, etiam in subditorum vtilitatem redundare posset, inducendæ essent suauiter ad collectionem per aliquot seltem dies faciendam, in quarum gratiam hæc scripsi ante aliquot annos, & expertus sum valde aliquibus profuisse, pro vitâ sanctè in medijs Aulicis occupationibus instituendâ. Adscribam hoc loco, quæ tunc scripsi in prouinciâ Bohemiæ mihi dilectissimâ, & magnâ Zelatrice animarum Christi sanguine redemptarum, in quâ etiam professores Philosophiæ & Theologiæ vidi in Academiâ Olomucensi diebus festis audire in templo sancti illius Collegij confessiones, etiam rusticorum ex pagis accurrentium, non minùs diligenter, quam audire soliti fuerint ordinarij nostri Sacerdotes à docendo in scholis liberati. Et non tantum hoc, sed vidi professores Philosophiæ & Theologiæ insignes, & ad supremos literarios gradus promotos, etiam moribundis noctu assistere, & animas morientium Diuinæ Maestati commendare, nec se ab hoc caritatis officio excusare, quod sequenti matutino tempore essent in illa nobili Academiâ suas lectiones dictaturi. Quædoque per plures noctes, non tantum interdum, morientibus assistebant.

In illâ ergo prouinciâ existens, (in quâ meâ mansionem à me non procuratam, sed à R. P. Martino Santino viro eximio, & in scholis ac in regiminibus commendato, impetratam, dum esset procurator Prouinciæ Bohemiæ missus ab illâ Romam, Anno 1628.) vocatus à quadam Illusterrimâ personâ magni nominis ad Arcem suam, illum ut Exercitijs nostris spiritualibus iuuarem ad sequenda magis studia pietatis, quæ illi cordi fuit, per aliquot tantum dies illi hæc meditationes & Instructiones dedi, quia negotia eius plus temporis non admittebant. Et cum expertus sim has illi profuisse, sperans alijs quoque ei similibus, in diuitijs, & publicis muneribus constitutis, Deo adiuuante profuturas, nunc illas publici iuris facere volui.

Modus facilis Meditandi pro secularibus personis, præsertim Proceribus & in Magistratu aliquo positis.

506. *P*Rimo, post prælecta & menti benè impressa puncta meditanda, vel de Mysterijs vitæ Christi Domini, vel de Nouissimis, vel de beneficijs Diuinis, instante horâ Meditationis, aspergat se aquâ benedictâ, & facto signo Sanctæ crucis, deuotè genua flectat, in loco, in quo meditaturus est, adorando SS. Trinitatem; nõ tantum in caelo, sed etiam in illo ipso loco (vniuersis Fides Catholica docet) intimè & verè presentem, & te ac tuam meditationem spectantem; & in vniõne meritorum Christi Domini, offe-

ras SS. Trinitati ad eius laudem & gloriam faciendam meditationem, & totum te ipsum, peccataque gratiam ab ea necessariam pro bene facienda illa meditatione.

Secundò, tunc autem benè fiet meditatio, quando in illa vel agnosces aliquam veritatem vtilem animæ tuæ, vel senties te excitatum ad amorem alicuius virtutis, vel fugam alicuius vitij, aut imperfectiois: etiamsi tunc non sentires in te vllam consolationem sensibilem. Immodò quamvis sentires in te aliquas tentationes contrarias alicui virtuti, dummodò illis non præbeas assensum, & coneris quantum potes eas repellere.

Tertiò, si non potes genibus flexis meditari, mediteris stando vel sedendo, modeste tamen & reuerenter, eo modo, quo sederes loquens cum Rege si esles infirmus, iussus ab eo sedere. Quòd si sentires te melius ambulando meditatum, potes etiam ambulando lentè meditari, dummodò id facias in loco separato ab hominibus, nec peruito.

Quartò, per Meditationem hic nil aliud intelligitur, quam consideratio seria & lenta, seu ponderatio punctorum meditationis eo sine instituta, vt per eam moueatur nostra voluntas, ad amorem alicuius virtutis, vel ad odium & fugam alicuius peccati, vel defectus: seu ad motum in realiqua emendationem, & vitam melius instituendam: seu, vt per pias considerationes excitetur in te pius aliquis affectus vel doloris de peccatis, vel desiderij melioranda vitæ, vel amoris erga Deum, vel alius similis.

Quintò, quoniam verò voluntas nostra non mouetur ad aliquid optandum, vel fugiendum, nisi præcedat cognitio rei optandæ vel vitandæ, idèd pias considerationes adhibentur, circa res desiderandas & fugiendas: & quòd melius res cognoscuntur, eò magis voluntas mouetur: idèd sine festinatione mentis, res lentè & profundè ponderandæ sunt piis considerationibus, vt per eas excitetur voluntas ad amorem boni, & odium ac fugam mali alicuius in particulari. Nam fat non erit in genere excitare in se desiderium boni & odium mali, sed ad particulares actus bonos desiderandos, & postea exequendos, ac ad particulares defectus vitandos excitanda est voluntas, quia ni ita fiat, bona proposita citò euanescent.

Sextò, porro in collectione annuâ, quibus ea est in vlt. harum rerum comparanda est intima & profunda cognitio & valde viuâ.

Primò, Diuinæ Maiestatis, cui omnes homines seruire suo modo (quisque in suo statu) debent. Ex cuius cognitione duo effectus sequi solent, Timor & Amor eius. Timor in eo situs est, ne offendatur, deliberatè vllò peccato. Amor verò, vt faciamus omnia, quæ vult à nobis fieri iuxta illud: *Qui diligit me, mandata mea seruat.*

Secundò, procuranda est cognitio magna grauitatis & fœditatis cuiusuis peccati, quæ tanta est, vt non liceat ioco mentiri, etiamsi quis sciret, per commissum tale mendacium, totum mundum saluum fore.

Tertiò, procuranda est cognitio grauitatis peccatorum purgatorij, ex quâ sequitur, vt homines raro peccent, & pro peccatis commissis adhibeant in hac vita multa opera satisfactoria.

Quartò, procuranda est cognitio magnitudinis & præstantiæ Gloriæ cælestis, quam præparauit Deus seruantibus eius mandata, & ei fideliter seruientibus.

Hinc oritur ardens desiderium, coninnectum eum executione, quam plurima bona opera faciendi, & mala tolerandi. Per hæc enim acquiruntur magna præmia in celo.

Quintò, procuranda est cognitio multiplicis & perpetuæ beneficiæ Dei, nos quodammodò suis beneficiis obruentis, tum communibus tum personalibus.

Hinc oritur maior erga Deum amor, quam soleat esse in nobis erga homines nobis benefacientes, quorum beneficia in nos collata, nec tot nec tanta sunt, vt sunt diuina.

Sextò, procuranda est maior cognitio nostri, quæ sita est in Tribus: Primò, in cognitione nostræ promptitudinis ad peccandum. Secundò, impotentia ad faciendum vllum opus supernaturalè & naturale arduum, sine auxilio gratiæ Dei. Tertiò, ignorantia multiplicis circa vitanda, & facienda, & corrigenda, quæ malè vel non perfectè facimus: ex quo sequitur, vt vitemus occasiones peccati, scientes nos esse faciles ad peccandum; vt nos humiliemus coram Deo, videntes nostram infirmitatem & debilitatem ad bona facienda; & vt petamus semper diuinum lumen, quod nos dirigat in omnibus, & doceat quid & quomodo vitare & facere, & corrigere debeamus.

Harum rerum cognitio acquiritur temporè Collectionis, tum lectione piorum librorum, tum per examina conscientie profundiora, tum in meditationibus, tum per colloquia cum Patre spirituali, tum assiduâ inuocatione Diuinæ Maiestatis, quæ dat bonum spiritum petentibus se, tum maximè per Regulas electionis applicandas emendationi seu reformationi circa vitæ statum, positas in fine secundæ hebdomadæ Exercitiorum S.P. Ignatij.

De fine Collectionis.

Primus finis esse debet, introspicere conscientiam propriam, an sit in ea aliquid, cum quo nolles mori sine confessione, si hic & nunc tibi moriendum esset. Examina ergo te nunc eò modo, quo id faceres, si decumberes, paulò post moriturus, desperatus à medicis. Et, si inneneris per hoc sincerum examen, aliquam rem, siuo pecca-

peccatum, siue obligationem restituendi aliquid alteri, siue aliquid aliud, vel confessione Sacramentali, vel Restitutione, aut alio modo expiandum, expia, & satisfac Deo vel proximo, sine dilatione; si nihil inuenies graue, Deo gratias age, & sic deinceps uiue.

Secundus finis esse debet huius Collectionis, Examinare diligenter presentem statum tuum, tum quoad personam tuam; tum quoad officium publicum, si aliquid geris in Republica; tum quoad conuersationem tuam cum hac vel illâ personâ; tum quoad gubernationem tuę familię, & his similia, an experiaris te in officio tuo, vel conuersatione, vel aliquâ aliâ re habere proximam occasionem te inducentem ad aliquod peccatum mortale; & si eam inueneris, cogita de motiuis per quę possis te resolueri efficaciter, ad vitandam quã primũ & fugiendam deinceps omnem talem occasionem. Inter motiua verò hoc quoque potest esse à Christo Domino datum: *Quid prodest homini si uniuersum mundum lucretur, anima verò suę detrimentum patiatur?* Nam si Illustres, & Nobiles uiri malunt pati iacturam bonorum quã famę, & quã pati publicum dedecus in conspectu Imperatoris, vel Regis; multò magis ij, qui saluari volunt, debent omnia illa relinquere salutis æternę obstacula, per quę experti sunt (& multò magis si sæpè expeririuntur) se ad peccatum aliquod mortale, certum salutis æternę periculum adferens, deuolutos esse, vel deuolui solere, vel ad periculum prolabendi in illud adduci. Quocirca, resolue te, ad citò amouenda deinceps à te omnia impedimenta uitę & salutis æternę, si quę habes. Si nulla habes, Deo gratias age, & perge in bona uita.

Tertius finis huius Collectionis esse debet, inquirere, an hæcenus ita uixeris, ut, si nunc tibi moriendum esset, libenter morereris, & non timeres valdè mori, ac te iudicio Dei terribili presentare. Cum enim salus tua æterna, magis dependeat à bona morte, quã ab alia re, danda tibi est opera, ut benè & quietè moriaris. Quocirca etiam si uixisses antea sine peccato mortali, uide quę sint illa in te, ob quę non libenter, nec cum lætitiâ morereris nunc, si iam tibi moriendum esset, & ea amouere stude quã primũ, vel accommodatè, ut possis esse semper paratus, ad benè & hilariter moriendum, quandoquidem ex puncto, & bono statu, mortis, tua pendet æternitas.

Quartus finis huius Collectionis debet esse, Felix tuus status post mortem, nimirum, ut vel nullas, vel ualde exiguas pœnas in Purgatorio patiaris. Cùm enim pœna Purgatorij, ut docent SS. Patres cum S. Thoma, & patet ex certis Historiis Ecclesiasticis, sint acerbiores, quã omnia tormenta quę passi sunt Martyres, & quã omnia supplicia, quibus affecti sunt homines sceleratissimi, magna esset stultitia tua, non cura,

re (si posses cum Diuino auxilio) euadere Purgatorij pœnas, siquidem, etiam per iacturam bonorum omnium tuorum temporalium, libenter euaderes combustionem tuam in foro publico, vel si certò scires te promeritum esse suspendium per manum carnificis, & crederes te tali morte multandum ob aliquod tuum facinus commissum contra imperatorem vel Regem. Nam pœnæ purgatorij multò sunt grauior, & animę ad eas post mortem à iusto Iudice Deo destinata, magis ob sua peccata & illas pœnas confunduntur quã soleant scelerati confundi per manus carnificis mactandi. Perpende hoc diligenter, & resolue te ad dandam operam, ut omnino euadas purgatorij pœnas. Postea verò alio tempore cogitabis de modis eas euadendi, dummodò nunc uiuaciter apprehendas, summè tibi esse necessarium, ne pœnas illas post mortem patiaris, quas ob tot peccata, etiam sola uenialia merentur omnes, etiam uiri sancti, nisi in hac uita plenè pro illis satisfaciant.

Quintus finis Collectionis huius esse debet, ita modum uiuendi tuum instituere & ordinare, ut post mortem assequaris altissimum in Regno cęlesti, thronum. Nam si in hac uita, non duraturã, non uis esse in numero rusticorum, & uiliũ personarum, & locum ultimum in Regno possidere, sed optas esse in summa Regis tui & procerum gratia, & affluere diuitiis, & honestis honoribus, tuã nobili conditioni conuenientibus (quod quidem desiderium si absit finis malus, malum non est ex se,) multò magis optare, & procurare debes, ut in regno illo æternò, nullum finem habituro, locum assequaris quã proximum throno Regis cęlestis: siquidem is maius, & uilius, & nobilius bonum est, quã omnis humana prosperitas, pro quã aded sollicitus es assequendã, retinendã & augendã. Accendaris ergo ingenti desiderio locum in celo altissimum acquirendi, &, ut ait S. Chrysostomus, *Thronum Diuino throno proximum;* & sic uiuendi, ut illum acquiras.

De impedimentis salutis amouendis.

Post Orationem præparatoriam. Primò, considera primũ & maximum salutis impedimentum, esse quoduis peccatum mortale, per quod homo redditur inimicus Dei, mancipium diaboli, perdit ius ad regnum cęlesti, & destinatur à Deo, ad pœnas inferni si in illo peccato moriatur, sitque indignus omni auxilio diuino, & omni dono Dei, etiam naturali, & dignus qui statim absorbeat à terra, & detrudatur ad ignem æternum, & contra quem insurgant omnes creaturę, eumque interimat, & omnia eius bona stabilia & mobilia annihilent, per ignem & fulmina, per hiatus terrę, per irruptionem omnium fluminum & aliarum aqua-

aguarum submerſionem, & aliis modis. Pondera ſingula, ut agnoſcas quanto perẽ tibi ſit vitandum quoduis peccatum mortale. Si enim eſſet cibus aliquis, vel potus, quo leuiter etiam guſtato, certò ſcires te morte ſubitanẽ moriturum, omnino abſtineres à tali cibo & potu ſemper, quamuis poſt mortem inde ſubſecuturam non timeres infernum eò quòd ſcires te eſſe in Dei gratia; ſanẽ multò magis debes abſtinere ſemper ab omni peccato mortali, quia plura mala (paullò ante commemorata) adducit, quàm ſit mors ſubitanea. Quocirca non minùs ſaltem, quàm à morte ſubitanẽ debes abhorrere à quouis peccato mortali; illiſque occaſiones proximas vitare. Et ſtatue apud te, quomodò eas vitare debeas in poſterum efficaciter.

Secundò, conſidera eadem ob cauſas debere te querere, purgationem animæ tuæ à peccato mortali ſtatim poſt lapſum in illud à te agnitum: ſicut quæres efficacem medicinam, ſtatim poſt hauſtum aliquod venenum certam corporis mortem adferre ſolitam. Tum quia maius malum eſt mors ſpirituális, illata animæ per peccatum mortale, quàm ſolum periculum mortis corporalis ob hauſtum venenum imminentiſ, imò quàm ipſa mors corporis te ipſa ſubſecuturam, quia pericula malorum ex peccato mortali commiſſo perpetratorum, ſunt maiora quàm poſſint accidere homini ex ſola morte corporali in ſe ſolà conſideratã; nimirũ, æterna damnatio, ſi te mori contingeret non expiato peccato mortali commiſſo. Sicut ergo ſciens potentiſſimum exercitum hoſtrum, te multò potentiſſimum, imminere, quærentem te ad te maclandum, vel captinandum, ſine vllã dilatione (ſi poſſes) adhiberes omnia poſſibilia auxilia & præſidia ne in manus hoſtrum venires; ita multò magis debes ſine dilatione poſt quemuis lapſum in peccatum mortale, illud per confeſſionem ſacramentalem ſtatim abolere, ſi potes habere Confeſſarium; vel ſi is abſit, per actum contritionis, quò euadas exercitum infernalem tibi ob peccatum mortale, pœnas inferni (quas eo meritum es) parantem, & te ad illas quali trahentem.

Tertiò, conſidera aliud impedimentum ſalutis, eſſe obligationem ſatisfaciendi Deo & proximo, neglectam, ſeu omiſſam, eamque non vnã.

Prima obligatio eſt reſpectu Dei ſatisfaciendi pro peccatis commiſſis, & quoad culpam remiſſis, per ſacramenta, vel per actum contritionis, ſed quoad pœnam temporalem in hac vita vel in purgatorio luendam, non expiatis. Hinc Sanctus Paſchaſius (ut ſcribit S. Gregorius Papa) poſt mortem ſuit in purgatorio ob ſolam tenacitatem iudicij ex zelo ortam, quamuis eius Dalmatica faceret eo mortuo nondum ſepulto mitacula. Quocirca cogitandum tibi eſt ſerid, in hac Collezione, quibus modis poſſes, dum

viuis, ſatisfacere obligationi, & poſt mortem non pati remoram ab ingreſſu cœli.

Secunda obligatio reſpectu hominum, ſanã alterius per detractones denigratæ reſtitutio, quæ omiſſa in hac vita, detinet homines in purgatorio. Ideo quidam defunctus, qui S. Vincentio Ferrerio detraxerat, dum viueret, non eſt admiſſus ad cœlum, donec Dei iuſſu apparens S. Vincentio, & ſuam culpam ei manifeſtans, obtinuerit ab eo veniam & condonationem.

Tertia obligatio reſpectu hominum, eſt reſtituendi res iniquè ablatas, vel impeditas, vel cum damno alterius detentas, ſeu retardatas, vel per obliuionem culpabilem non ſolutas aut deſtructas. Quia iuxta Regulam illam in ius Canonicum relata; *Non dimittitur peccatum, niſi reſtituatur ablatum.* Hac obligatione multi Proceres & Domini & Iudices & Conſiliarij Regum & Procuratores & Secretarij & Notarij ſeu Scribæ, & Aſſeſſores & Conſiliarij & Oeconomi, & Confeſſarij ſupradictarum perſonarum, ſunt vehementer grauati, & multi eorum dãmuntur, quia fuerunt cauſa damnorum temporalium, vel conſilio, vel auxilio, vel alio modo, etiam ſi damnum non fuerit maius iacturã aliquot ducatorum vel imperialium ſeu talerorum in omni Theologorum communi & conſtãti ſententia. Quapropter conſidera num fueris cauſa grauís damni vel tuis ſubditis, vel tuis famulis, vel tuis vicinis, vel tuis æqualibus, vel ſiſco aut Reipublicæ, vel iis quorum cauſas iudicaſti, vel propoſuiſti in iudicio, non verè nec ſincerè, occultando malitiòſè vel alio modo monumenta aliquorum cauſæ profutura, vel contra illos vel pro illis, decreta iuſſu Principis & Commiſſionis ſcribendo, & Principem non ita diligenter informando de rei veritate, pro & contra, uti veritas poſtulabat, & ſi inueneris te coram Deo examinando fuiſſe cauſam alicuius damni ſaltem aliquot ducatorum, ſatisfac ſine dilatione, parti læſæ à te, iuxta conſilium docti & prudentis, & non adulatoris Confeſſarij. Alioqui ſalus tua periclitabitur.

Quarta obligatio eſt puniendi iuſtè ſubditos peccantes. Ob huius rei omiſſionem culpabilem multi dãmuntur, & in hac vita grauiter puniuntur à Deo: ſicut fuit punitus Heli Sacerdos cum filiis morte repentinã ſublatis, quia etſi monuerit filios & reprehenderit ob peccata eorum, tamen quia non caſtigauit eos ſeueriùs ut oportebat, Deus tale contra Heli & familiam eius decretum dedit 1. Reg. 3. 11. & ſeq. Dixit Dominus ad Samuelem: *ſuſcitabo aduerſum Heli omnia quæ locutus ſum ſuper domum eius. Prædixi enim ei quod qui iudicaturus eſſem domum eius in æternum, propter iniquitatem, eò quod nouerit indignè agere filios ſuos, & non corripuerit eos. Idcirco irauri domui Heli, quòd non expiabitur iniquitas domus eius victimis & muneribus uſque in æternum.* Pondera hoc, & ſi quid in te eſt ſimile omiſ-

omissum circa subditos non punitos, corrigere.

De remora salutis.

Post Orationem preparatoriam.

Primo: Considera peccata venialia à iustis & à Sanctis quoque magnis committi solita, esse multiplicem remoram salutis, has ob causas:

Primo: quia, qui iis in hac vita non abolitis moriuntur, etiam si essent sancti, ut erant Apostoli, non admitterentur ad regnum caeleste (quod est nostra salus aeterna) quia, ut dicitur Apoc. 21. 27. *Non intrabit eò aliquid coinquinatum.* Quocirca, sicut parans te ad adeundum Regem, non maculates voluntarià maculà tuam facie, sciens non esse decorum, cum eà te sistere in còspectu Regis; ita multò magis, parans te in hac vita ad adeundum Regem Regum, & Dominum Dominantium, & assidue stans in conspectu eius, ante te, vel tibi intimè praesentis, non debes te contaminare villo delibèratè commissò peccato. Imprime benè hanc veritatem mentis tuae, & abstine ab omnibus peccatis delibèratè, ne secus faciendo, factus ostendas, te plus aestimare Regem, quàm Deum.

515. *Secundo modo* peccata venialia sunt remora salutis, quia impediunt augmentum gratiae (quae est veluti semen & radix salutis nostrae) contaminando opera nostra, quae (extra usum Sacramentorum) facimus, si ea facimus cum aliquo peccato veniali, eorum finem, vel modum operandi maculante. Cum autem gratia sit intrinseca participatio Diuinitatis, ut docent Theologi, seu, ut loquitur S. Petrus 2. Petri 7. 4. *Consortium Diuinae naturae;* & hoc maius bonum, id est, vilius, praestantius, magisque nobis sit necessarium, quàm omnes Thesauri huius vitae; sicut execraris omnes illos & vitares, quos certo scites impediuisse tibi ingens augmentum pecuniarum, & aliorum magnorum thesaurorum, ita multò magis debes execrari omnia peccata venialia, & vitare, per quae impeditur augmentum gratiae in operibus tuis.

516. *Tertio modo* peccata venialia sunt remora tuae salutis, quia, ut ait S. Thomas, sunt causa, ne animus promptè feratur in Dominum, & quia impediunt feruorem charitatis, qui facit cum promptitudine animi opera bona, magis meritoria, quàm essent, si fierent sine feruore & animi promptitudine. Quapropter sicut execraris illum bonum contractum, quo tantum lucraris honestè vnum pro centum: cum posses aliquo alio bono contractu eadem pecunià lucrari mille pro centum; ita multò magis execrari debes peccata venialia, illa quoque, quae etsi non impediunt totaliter, meritum bonorum operum tuorum, impediunt tamen maius multò meritum & lucrum, quòd per illa ipsa acquires, si ea faceres cum omni promptitudine erga

Deum, & cum feruore, quem peccata venialia impediunt.

Quarto modo peccata venialia sunt remora salutis, quia disponunt ad peccata mortalia, ut docent Theologi & Sancti, quibus maculatus homo, est incapax salutis aeternae, quippe factus dignus inferno, & priuatus per illa iure certissimo ad salutem aeternam. Quantopere autem disponat, etiam vnum veniale peccatum ad multa mortalia, apparuit in Dauid Rege, qui ex aspectu curioso faciei Bersabae (quae, initio erat curiositas venialis, & fortè indeliberata) deuenit ad turpem concupiscentiam illius foeminae & ad adulterium cum illa, per annum integrum continuatum, & ad occisionem innocenti viri, eius mariti. Si ergo vnus aspectus curiosus foeminae, Dauidem tunc virum sanctum & Deo charissimum, & (quod mirabilis est) habentem tunc, ad minimum decem vxores (quia tunc hoc erat licitum) quarum vsu, suam poterat explere libidinem, & concupiscentiam carnis sedare, si, inquam, virum tam sanctum, vnum peccatum veniale disposuit & perduxit ad tot peccata mortalia grauissima; tu qui non es, uti erat Dauid Dei, iudicio in Scriptura relicto) *vir seruus cor Dei,* quomodo aures non curate peccata venialia; & tibi fisisiue aspiciendo curiosè foeminas, siue conuersando extra necessitatem, & incautè, & sine testibus praesentibus, cum illis, siue adeundo loca periculosa & suspecta, siue audiendo colloquia de rebus inhonestis libenter, siue legendo libros lasciuas historias continentes, siue aspiciendo turpes picturas, aut eas in memoriam reuocando? Haec enim omnia non minùs ad peccatum disponunt, multos fragiles, & habitatos in malo, quàm fuerit ille momentaneus (in principio) alienae vxoris aspectus. Pondera haec accuratè & statue firmiter, nullum delibèratè committere peccatum veniale, praesertim in materià castitatis, immò & iracundiae, & denigrationis famae alienae, & excessus in potu, quia per sola peccata venialia, in his materiis commissa, docet experientia, multos etiam aliqui bonos, delabi in graui peccata mortalia.

518. *Secundo considera* mirum timorem qui fuit in S. Ioanne Baptista, declinandi non tantum peccata venialia, sed etiam honestas occasiones, incidendi in illa. Hanc enim ob causam, ut canit Sancta Ecclesia, *Antra deserti petiit, ab annis reueris, ne leui saltim maculà verbi otiosi se coinquinaret.* Si ergo tam magnus sanctus, quo (Christi iudicio) non surrexit maior inter natos mulierum, & qui, antequam esset natus, fuit in vtero matris suae sanctificatus, ad eò vitauit peccata venialia, vide quid tibi faciendum sit, qui tam longè distas ab eius sanctimonià, & tot tibi accersis non bonas occasiones illa committendi. Cogita ergo quomodo ea & eorum occasiones deinceps vitare debeas.

De incitamentis ad promouendam propriam salutem.

Post Orationem preparatoriam.

Primo, Considera primum incitamentum ad promouendam tuam salutem, esse finem, ob quem à Deo creatus es, qui, vt ait S. P. Ignatius, est is, vt Deum laudes ac reuereris, eiq; seruens tandem saluus fias: iuxta illud Deut. 26. 18. Dominus elegit te hodie (per bonas inspirationes, quas tibi immisit, in hac Collectione & secessu à negotiis) vt sis ei populus peculiaris, & custodias omnia precepta illius, & faciat te excelsiorem cunctis gentibus, quas creauit in laudem & nomen & gloriam suam. Pondera ergo hæc singula verba, vt agnoscas intemè, quomodo te viuere oporteat, vt verè Deus videat se à te laudari, & glorificari, & quòd eum reuereris eiq; seruus in ordinariis operibus tuis. Et, si inuenieris te benè illi seruire, (quod fit, seruando eius mandata) perge sic deinceps. Quòd si inuenieris, te non exequi eodem modo Dei voluntatem in præceptis eius, quomodo vis tibi à tuis famulis & subditis seruari tua mandata, confundere, dolo; veniam pete à Domino Deo tuo, & seriò delibera, quibus modis emendare deinceps debeas, seruitia tua Deo malè impensa, & propone seriam emendationem tui in aliquibus rebus particularibus.

Secundo, Considera radices seu causas, ob quas hæcenus Deo malè seruisti, & te indignum reddidisti aternâ salute, & quàm ex causâ indignè sint, vt propter illas Dominum tuum Deum, futurum Iudicem tuum, offendas, & te priues præmio aeterno. Et altera parte considera, quòd ob longè minores causas, negares famulis tuis promissa stipendia & præmia obsequiorum, si illi ita te offenderent, & tua iussa non exequerentur, sicut tu non es executus, vel non exqueris iussa Dei. Quâ ergo fronte potes comparere in conspectu Dei, & petere ab eo tui saluationem, in præmium seruitiorum tam malè & impensorum, qui famulis tuis iustè negares debita stipendia, ob minùs malè impensa tibi obsequia? Confundere itaque & te emenda, & pete à Domino Deo gratiam te seriò & constanter emendandi.

Tertiò, Considera secundum incitamentum ad promouendam tuam salutem esse, vsum sacramentorum, per que toties & liberaris ab impedimentis ac remoris salutis, scilicet peccatis, & gratiam Dei sanctificantem acquiris in anima tua, & gratiæ Diuinæ multiplicia auxilia tibi conuicias, ad declinandum à malo & ad faciendam bona. Cum autem hæc Sacramenta, præsertim SS. Eucharistiæ, habeant magnam efficaciam, ad salutem tuam promouendam, per fugam peccatorum, & per frequentationem bonorum operum, inquire quam ob causam in te non experiaris effectus Sacramentorum to-

ties receptorum, & causam vel causas huius rei agnitas deplora, amouere vel vitare stude, & te emenda.

Quartò, Considera tertium incitamentum ad promouendam tuam salutem, esse Christi Domini vitam, Passionem & Mortem, tot doloribus & afflictionibus & iniuriis pro te per 34. annos à Christo Domino toleratis plenam: quæ omnia fecit & passus est, vt tu Deo benè seruires & saluus esse posses post mortem. An autem & quibus modis corresponderis Domino tuo, & respondeas, tam multa pro te passus, inquire, & confundere, & veniam pete, & propone seriam emendationem in melius, ponderando illa verba S. Pauli Apostoli: *Non estis vestri, empti enim estis pretio magno: (scilicet vitâ & sanguine Dei pro vobis incarnati). Glorificate, ergo, & portate Deum in corpore vestro.* Quod quomodo exequi debeas vide, & tanquam mancipium Dei, eius Sanguine emptum, ei serui deinceps, & seruando benè, bonâ vitâ, promouere tuam salutem.

Quintò, Considera quartum incitamentum ad promouendam tuam salutem esse, quòd te Deus ob tot peccata pro merito pœnas inferni, ad eas non detruserit, vel saltem ad pœnas purgatorij, si nunquam mortaliter peccasti. Maius enim beneficium est, nunquam passum esse pœnas inferni vel purgatorij, ei qui illas pro merito fuit, quàm liberari à pœnis inferni. Quocirca sicut is qui nunc liberaretur ex inferno, procul dubio abstineret à peccatis, ob quæ ad illas pœnas fuit detrusus, & præterea sanctissimè viueret grati animi ergo; ita multò magis tu nunc promouere debes tuam salutem, abstinendo à peccatis, & benè omnia faciendo in obsequium Dei.

Quòd autem maius beneficium sit non sensisse pœnas inferni quàm ab iis esse liberatum, patet, Quia beneficium liberati ab iis pœnis esset, carere illis pœnis, sicut tu hæcenus iis caruisti, ideo in hoc par es ei qui liberatus esset, ac non esse passum illas pœnas, aliud beneficium est, quo caruit ille, qui ab illis esset liberatus: plus ergo tibi Deus præstitit, proinde magis esse debes gratus Deo ob maius beneficium, & illo benè vti ad promouendam tuam salutem.

De vitandis peccatis mortalibus, præcipuis salutis nostræ impedimentis.

Post Orationem preparatoriam.

Primo, Considera, nullum à Deo damnari & detrudi ad aternas inferni pœnas, nisi post certum numerum peccatorum mortalium à peccatore commissum, & ab aeterno à Deo præuisum: qui certus ac determinatus numerus, ab eo præuisus, donec compleatur, nullum damnat, vt docent, post S. Leonem Papam & alios Pa-

Matt. 23. tres, fundati in Sacra Scriptura Theologi. Quocirca cum nescias (si peccas mortaliter) quantus sit ille numerus peccatorum mortalium à Deo, in te prauius, quo completo, deberes dampnari, resolu te, toto possibili conatu, ne deinceps vllam prorsus peccatum mortale, committas, ne forte, primum illud peccatum mortale, quod post hac committeres, sit complementum illius numeri peccatorum, prauius à Deo, ob quem esses damnandus. Pondera hoc diligenter, relegendendo & ruminando hanc certissimam doctrinam, & consule animæ tuæ, ne pereas, multiplicando noua & noua peccata mortalia: quia si peruenieris ad certum eorum numerum à Deo prauius, damnaberis, quia tunc non dabit tibi Deus auxilium efficacem ad contritionem, vel confessionem, sicut non iuuit scelestum Antiochum, qui ethi orabat Dominum, vt ait sacra Scriptura, tamen ab eo non erat misericordiam consecutus.

2. Mach. 9. 13.

Pondera hoc, & time, & vita peccata mortalia.

526.

Secundò, Considera tantam esse grauitatem peccatorum mortalium, vt Deus, ad persuadendam nobis eorum grauitatem & fugam, (loquendo humano more) sua quandoque mutarit decreta & promissiones, suis caris amicis factas sine vllâ limitatione: propterea propter vnius hominis mortale peccatum, etiam innocentes & non cooperantes illi, puniuerit. Hoc maxime apparuit in furto Acham, qui cum ex rebus à Iosue Deo oblati furatus esset pallium tocineum, & ducentos siclos argenti & regulam auream quinquaginta siclorum, idque solus, nullo penitus conscio, nullo cooperante fecisset, Deus iratus est contra filios Israël vniuersos, & dixit, illos quoque prauaricatos esse mandatum, & vsurpasse de anathemate, & furatos esse, & peccasse. Et hanc ob causam, cum Iosue misisset tria millia militum ad expugnandam urbem Hai, percussa sunt à ciuibus Hai, & fugata illa 3000. & ex eis occisi 36. homines, & postea Acham Dei iussu per sortes inuentus reus, lapidatus fuit, filij quoque & filia eius, boues, & asini, & oues, ipsamque tabernaculum, & cuncta suppellex eius, & cuncta quæ illius erant, igne consumpta sunt. etsi solus Acham peccauerit furto illo, & antequam lapidaretur, ostenderit signa penitentia, furumque suum statim confessus fuerit coram populo vniuerso, dicens: Verè ego peccavi Domino Deo Israël, & sic feci. Pondera singula, vt agnoscas vnius solius peccatum mortale, etiam Communitati nocere innocenti, sed maxime hoc pondera, quod Deus ob illud vnius peccatum, reuocavit seu non implevit promissiones suas factas Iosue, Nam Ios. 1. 5. 9. promiserat illi sine vllâ exceptione, hæc: Nullus poterit vobis resistere cunctis diebus vitæ tuæ sicut fui cum Moyse, (qui semper vicit hostes) ita ero tecum. Non dimittam, nec derelinquam te. Ecce præcipio tibi, confortare, & esto robustus, noli metuere & noli timere, quoniam re-

303

cum est Dominus Deus tuus, in omnibus ad quacunque perrexeris. Et tamen à ciuibus Hai 3000. militum Iosue fuerunt victa & fugata, & 36. ex eis occisi. Nimirum, quia, vt ait S. Chrysostomus, Deus cum aliqua dare bona pollicetur, indignos autem videt esse. Hos, tunc sua reuocat promissa. Ideò mirum non est, & tempore bellorum, & tempore pestis, multos orantes non exaudiri, sed quàm plurimos ab hostibus mactari & capti, etiam innocentes, & peste extingui, quia tot alij conciuces & commilitones innumeris Deum offendunt peccatis. Quocirca & in tuis adscribe peccatis tot clades huius regni, si vnus Acham nocuit aliis. Ideo resolu te nunquam peccare mortaliter, ne & Regno vniuerso, & saltem tuæ familiae noceas, sicut adulterium & homicidium Dauidis nocuit innocenti filio eius infanti, quem Deus ob patris peccata mori fecit, & licet Dauid & oraret & ieiunaret pro illo, vitam ei ægrotanti impetrare non potuit 2. Reg. 12. 14.

Tertio, Considera terribilia Dei verba illa scripta Exod. 20. 5. Ego sum Dominus Deus tuus, fortis, zelotes, visitans iniquitatem patrum in filios tertiam & quartam generationem. Vnde S. Augustinus hoc ponderans scripsit: Quàm multa sunt diuinarum testimonia scripturarum, quæ parentum peccatis obligant filios, numerare quis possit: cur enim peccauit Cham & in eius filio Chanaan vindicta prolata est: Cur pro peccato Salomonis filius eius dimissione Regni punitus est: cur peccatorum Achab Regis Israël, in eius posteros pena dilata est?

Sic ob peccatum Giezi, ad posteros eius innocentes lepra transmissa est 4. Reg. 5. 27. Sic ob Pharaonis adulterium in Saram commissum, non tantum Pharaonem flagellauit Deus plagis maximis, sed & domum eius. Et quod mirabilis est, ob solam voluntatem quam habuit Abimelech coeundi cum Sarâ vxore Abraham, punitus est à Deo sterilitate, ipse & vxor eius, & omnes ancillæ eius. Quamuis ipso Deo teste & id dicente, in hac re non peccauerit Abimelech, vt ponderat S. Chrysostomus, & ignorauerit Saram habere maritum: & tunc permillum fuerit, habere plures vxores sine peccato. Hæc diligenter ponderans, agnosce quantopere peccatum sit quoduis mortale, fugiendum, ne & animæ tuæ spiritualiter noceas, & ne sis causa damnorum temporalium tuæ familiae, & tibi, immò toti Regno. Nam vt, præter exempla allata, ait S. Basiliius hom. 8. in diuites auaros: Per paucos mala arumnaq, ad vniuersum populum sapius perueniunt, & vnius ob noxam tota gens aliquando eueritur.

De vitandis peccatis venialibus.
Quia nocent in hac vita.

Post Orationem preparatoriam.

Primò, Considera tam graue esse peccatum veniale, etiam vnicum, etiam à Sanctis commissum, vt, ad declarandam eius grauitatem, &

qua-

quantopere sit vitandum, Deus quandoque multos morte repentina extinxerit, qui non cooperati fuerunt ad illud, & quoad illud, verè erant innocentes. Admirabile extat huius rei exemplum in sancto Rege Davide, qui cum ex elatione quadam animi iussisset numerari homines sibi subditos, quot essent apti ad bellum, eam solum ob rem, Deus pestilentia extinxit septuaginta millia virorum. Quod ut melius percipias;

Pondera primò, illam elationem seu numerationem populi, non fuisse peccatum mortale sed veniale, quia Deus in duobus solis peccatis, testatus est à Davide violata esse Dei præcepta, scilicet per homicidium Uriæ, & per adulterium cum eius vxore commissum, in reliquis verò Davidem fecisse rectum in oculis Domini, & non declinasse ab omnibus, quæ præceperat ei, cunctis diebus vite sue. Ergo illa numeratione populi, non peccauit mortaliter; & tamen Deus ob hoc veniale eius peccatum, 70000. subditorum eius, peste necauit? & tam notabiliter numerum subditorum eius imminuit; idè mirum non est, si & Regibus & Dominis sæpè multi subditi peste & bellis extinguantur, quando ob vnum peccatū veniale Regis sancti, Deo carissimi, quem Deus virum secundum cor suū appellauit, tot ei subditos extinxit? Vide ergo quantopere vitare debes quoduis peccatum veniale, ne & tibi & aliis noceas, cum non sis tã Deo carus, vt erat Dauid.

Pondera secundò, hanc numerationem aptorum ad bellum subditorum fuisse necessariam Diuidi, sicut est necessaria cuius Regi bella gerenti, & ab hostibus infestato, vt perpetuò infestabatur Dauid etiam, postquam ei Deus promiserat: (nota hoc diligenter) *Requiem dabo tibi ab omnibus inimicis tuis.* Nam post hanc promissionem sibi factam, mouerunt contra illum bella numerosissimo exercitu instructa, hostes eius Philistæi, Moabitæ cum Rege Soba, & Syri, & Ammonitæ. Et tamen Deus numerationem hanc populi, etsi necessariam Dauidi, tot mortibus subditorum puniuit, quia fuit contaminata solo peccato veniali elationis.

Pondera tertio, Saulem, etsi non ita Deo carū, immò postea abiectum à Deo, numerasse similiter populum, & tamen ob hanc numerationem, non fuisse à Deo punitum, immò post eam obtinuisse ex hoste victoriam: siue quia numerauit Saul populum, sine vilo peccato in ea commisso, siue vt Deus ostenderet, cæteris paribus, grauiora esse peccata deliberatè commissa ab eis, qui sunt sanctiores, vel potentiores, & maioribus honoribus ac donis à Deo ornati, sicut erat ornatus Dauid tot Dei favoribus. Certa est enim doctrina Theologorum cum S. Thoma: Magnitudinem persona peccantis, aggravare peccatum, ex deliberatione procedens: quod etiam Sancti do-

cent. Sanctus Cæcilius, S. Ildorus, S. Bernardus S. Gregorius Nazianzenus, & S. Chrysostomus. Quò ergo maior es, siue diuitiis, siue honoribus in Republica, siue statu perfectiore, eò magis vitia peccata venialia, ne & tibi, & aliis noceas.

Secundò considera vnum peccatum veniale mereri etiam à sancto viro commissum, vt totum Regnum veniat in potestatem hostium, etsi sine iustà belli causà bellum gerentium. Stupendum huius rei exemplum habemus in Sacra Scriptura, quæ narrat ob ostensos à sancto Rege Ezechia Legatis Regis Babyloniz suos thesauros, ita fuisse hac re offensum Deum, vt statim miserit ad eum Iſaiam Prophetam cum hac prædictione: *Ecce dies venient, & auferentur omnia que sunt in domo tua, & que condiderunt Patres tui vsque in diem hanc in Babylonem, non remanebit quicquam aut Dominus Sed & de filiis tuis, qui egredientur ex te, quos generabis, tollentur & erunt eunuchi in palatio Regis Babyloniz. Et ita profus euenit. Nam postea Nabuchodonosor Rex Babyloniz expugnauit Ierusalem, accepit omnes thesauros domus Domini, & thesauros domus Regia, & condidit vniuersa vasa aurea, que fecerat Salomon Rex Israel in templo Domini, & transtulit omnem Ierusalem, & vniuersos Principes, & omnes fortes exercitus in captiuitatem, & omnem artificem, nihilq. relictum est, exceptis pauperibus populi terra. Transtulit quoque Ioaquin Regem Iuda in Babylonem & Matrem Regis, & vxores Regis, & Eunuchos eius, & Iudices terra duxit in captiuitatem de Ierusalem in Babylonem.*

In quo factò *Pondera primò*, hanc ostensionem thesaurorum factam à Rege Ezechia, vt ait benè Sallianus, fuisse vnum ex minoribus bonorum peccatis, non fuit ergo peccatum mortale.

Pondera secundò, Ezechiam fuisse Regem sanctissimum, cui nemo nostrum par est: sic enim laudatur à Deo in S. Scriptura: *Fecit quod erat bonum coram Domino, iuxta omnia que fecerat Dauid Pater eius &c.* Post eum non fuit similis ei de cunctis Regibus Iuda, sed neque in his, qui ante eum fuerunt: *Et adhasit Domino, & non recessit à vestigiis eius, secitq. mandata eius que præceperat Dominus Moysi (proinde nunquam peccauit mortaliter) Vnde & Dominus erat cum eo, & in cunctis ad que procedebat, sapienter se agebat.* Si ergo tam sancti Regis vnū veniale peccatum adeò nocuit toti Regno, tua tot moiora non nocebunt? non nocuerunt haecenus per tot clades Regni? Agnosce ergo quantopere sint etiam venialia peccata à te vitanda. Noli ea parui facere.

Pondera tertio, tam bonæ conscientia fuisse Regem Ezechiam, & tam eminentis virtutis, vt eam ex Dei dono in se cognoscens, ausus fuerit Deo ipsi dicere: *Obsecro, Domine, memento, quomodo ambulauerim coram te in veritate, & in corde perfecto, & quòd placitum est coram te, fecerim.* Poterine tu talia de te dicere Deo? Si ergo talis

Cæ. h. 18.
Iſid. l. 2.
defum.
bono c.
18.
Bern. l. 2.
Confid.
c. 13. & S.
de tripl.
custod.
Naz. cur.
3. ad Virg.
num. 19.
Ghryl. h.
77. ad
pop.
533.

4. Reg.
24. 10. &
seq.
534.
An. mun.
332. 4. d.
32.

535.
4. Reg.
18. 3. 4.
536.
Ma. 3. 8. 3.
4. Reg.
20. 3.

Regis, vnum peccatum veniale suo Regno & suis posteris nocuit, vide an idem tibi timendū sit, proinde vita peccata venialia.

337.

Pondera quartò, in tantā gratiā fuisse apud Deum, hunc Regem sanctum, vt ob breuissimas preces eius Deus mutauerit suum decretum ei per Isaiam Prophetam annuntiatum, de eo tunc morituro. Nam non est tunc mortuus, etsi moriturum eum Deus per Isaiam prędixerit: immò addidit ei 15. annos vitę, & in signum huius rei fecit vt sol retro cesserit in sua substantia (non in solis radiis vel vmbra in horologio) retrò ad decem gradus, vt dicitur Sancti Patres, & expressit Isaias Prophetam Isai. 38. 8. Et aliā vice, breui oratione impetrauit à Deo, vt Angelus vna nocte in castris Assyriorum occiderit ex hostibus eius centum octoginta quinque millia Assyriorum 4. Reg. 19. 14. 20. 35. Si ergo vnum peccatum veniale Regis tam sancti, tam Deo cari, toti regno & posteris eius nocuit, quid putas mereri tua peccata, qui tam carus Deo non es; vt ille fuit: Ideò deinceps tanquam ab igne, & tanquam à facie colubri, fuge quoduis veniale peccatum, ne vnquam vllum plenā deliberatione committas,

De vitandis peccatis venialibus, quia nocent post mortem.

338.

Post Orationem pręparatoriam.

Primò, Considera nullum mortalium, etiā si esset tam sanctus, vti fuit B. V. Maria, intrare posse in cælum, si vel vnicum peccatum veniale habeat in animā suā, non remissum in hac vitā quoad culpam, vel si remissum esset, non expiatum quoad obligationem pœnæ; quia in cælum nil coquinatum potest intrare Apoc. 21. 27. Omnes enim qui in cælo sunt, sine macula sunt ante thronum Dei Apoc. 14. 5. Quam exclusionem à cælo, anima etiā si nihil pareretur in purgatorio, sentit cum inexplicabili dolore & afflictione, maiore quàm sentire, si te Rex iuberet publicè, totā Ciuitate spectante, excedere ex suā cariā, vel expelleret è loco Audientię, tunc dum illam velles habere, habens magnam necessitatem eū alloquendi. Quocirca sicut abstinere à quouis peccato veniali, si ob illud commissum, certò scires te non admissum iri ad palatium Regis, idque toto populo & Præceribus Regni spectantibus, ita multò magis debes abstinere à peccatis venialibus deliberatè commissis; ne post mortem arcearis à SS. Angelis ab ingressu in Regiam cælestem, & ad conspectum Dei: nisi pluris facias conspectum Regis quàm Dei. Quando senex Tobias factus cæcus, audiuit sibi dici ab Angelo: *Gaudium tibi sit semper; respondit: Quale gaudium mihi erit, qui in tenebris sedeo, & lumen cali non video?* Atqui magis desiderabunt animæ mortuorum, videre lætam faciem Dei, quàm desiderent cæci videre lumen solis. Ne

Tob. 5.
22. 13.

ergo post mortem sentias magnos mætores & dolores ob negatum tibi Dei conspectum, fuge nunc peccata venialia, & commissa expia quā primū, ne arcearis à videndo Deo post mortem.

Secundò, Considera ob peccata venialia in hac vita non expiata, multos pati in Purgatorio pœnas acerbiores, quàm passus sit Christus Dominus in hac vita, vt docet S. Thomas, & maiores quàm fuerint omnium latronum supplicia, vt dicunt SS. Augustinus, Cæsarius, Anselmus, Gregorius Papa, Beda. Imò S. Thomas dicit minimam penam purgatorij, maiorem esse maximā pœnā huius vitę. Et Authos antiquos (sed non Cyrillus) apud S. Augustinum Epist. 206. ro. 2. scribit, audiuisse se à quodam resuscitato, per sacrum S. Hieronymi: *Omnia tormenta huius vitę comparata minima pœne purgatorij, sunt solatia.* Mallet enim quilibet viuentium, omnes quę hic videntur pœna, & tormenta, si illas experientiā nosceret pœnas, vsque ad finem mundi, omnibus his simul sine remedio cruciari pœnis, quas omnes homines ab Adam hucusque sigillatim pertulerunt, quàm vnā die, in inferno, siue in purgatorio, minori quę illic habetur pœnā torqueri. Et Christus Dominus dixit S. Brigittę de quodam ad purgatorium icuro: Sic in purgatorio amarum habebit anima eius supplicium, quòd nullus mortalis est, qui posset illud cogitare. Et tandem sic concludit Christus Dominus: *Quid ergo patientur illi, qui omnem voluntatem suam habent in mundo, & nullis tribulationibus fatigantur.* B. Maria Magdalena de Pazzis in extasi existens, dixit: *Omnia tormenta, quę passi sunt Sancti Martyres, sunt tanquam amenus hortus, respectu eorum, quę insignuntur in purgatorio.* Quocirca si certi essemus, nos ob vnum peccatum veniale deliberatè commissum, comburendos in foro à carnifice, spectante totā Ciuitate, omnino abstinere ab illo, ita cum maior sit ignis purgatorij, quàm huius vitę, & à diabolis quandoque in eo torqueantur animæ, Deo spectante & Sanctis, ob vnum etiā peccatum veniale leuissimum, fugiendum est, quantum fieri potest cum Diuina gratia. Torqueri autem non semper, sed quandoque animas iustorum in purgatorio constat ex l. 4. René. S. Brigittę c. 7. & 8. Beda l. 3. histor. c. 19. S. Bernardi vita l. 1. c. 10. Barón. A. 647. t. 8. Carthuf. de 4. mouiss. S. Gregor. p. libr. 4. dialog. cap. 36.

Tertio, Considera paucissimos iustos in adultærate morientes, recta ire ad cælum, sine sensibilibus pœnis ignis purgatorij, vt patet ex Historiis Ecclesiasticis, & docet Bellarminus: *Vix, inquit, vlti iusti homines, nisi ex magna misericordiā Dei, pœnam purgatorij acerbissimam euadunt; ita vt recta ex corpore ad cælum euolent.* Id eò tantò maiore conatu abstinere à peccatis venialibus; tanquam cauis tantarum pœnarum.

339.

Th. Op.

63. de

beat.

ca. 2.

p. 44.

6. ad h.

ad 3. c.

4. d. 21.

9. 1. 1.

quæst. 11.

7.

1. 6. Rea

cap. 1.

16.

16.

16.

16.

16.

16.

16.

16.

16.

16.

16.

16.

16.

16.

16.

16.

16.

16.

16.

16.

16.

16.

16.

16.

16.

16.

16.

16.

16.

16.

16.

16.

16.

16.

16.

16.

16.

16.

16.

16.

16.

16.

16.

16.

16.

16.

16.

16.

16.

16.

16.

16.

16.

16.

16.

16.

16.

De modis euadendi penas Purgatorij.

Post Orationem preparatoriam.

Primus, considerare, cum ob sola peccata in hac vita non plenè à iustis expiata, animè ad purgatorium à iusto iudice Deo mittantur, conate, ut quàm minime & quàm rarissimè pecces, & peccata commissa, statim quoad culpam aboleas confessione sacramentali. Per hanc enim certius vi sacramenti abolerentur, quàm per contritionem vel dolorem aut amorem Dei, de quo nullus nostrum certus esse potest (citra reuelationem) an sit tantus & talis, qualis esse debet ex parte nostra, ut aboleat commissum peccatum.

Secundus, considera, & adhibe hos modos ferros & certos satisfaciendi pro peccatis per confessionem remissis & euadendi penitus penas purgatorij, vel omninò omnes, vel saltem sensibiles illas quæ per ignem purgatorij infliguntur. Nam quædam sanctiores & puriores animæ solâ carentiâ visionis Dei in purgatorio torquentur, nullam autem sensibilem aliam ab igne illo penam sentiunt, ut patet ex historiis Ecclesiasticis, & docet Bellarminus.

Primus modus, satisfaciendi pro peccatis quoad culpam remissis est, patienter ferre aduersitates à Deo immixtas vel permissas, uti sunt mortes sanguine iunctorû, damna rerum mobilium, & variæ persecutiones & iniuriæ siue verbis siue factis illatæ, quæ solè, si multæ sint & magnæ, sufficiunt ad animam iusti rectè deducendam ad cælum, uti contigit animæ Angeli Paz vitæ sancti Franciscani sacerdotis, de quo post mortem certò rescitum est, iussisse ad cælum sine purgatorio, quia multa passus erat à suis quibusdam malis fratribus, præsertim ab uno. Per hanc viam procul dubio S. Iob purgatorij non sensit, quia tot calamitates patienter tolerauit, & postea sanctè vixit.

Secundus modus est, explere penitentias à confessorio iniunctas quæ quod sunt maiores, eò citius abolerentur. Ideò æquo animo ferèdum est, si aliquando etiam indiscretus aliquis (vbi contingit) Confessorius, graues penitentias iniungat, nunquam enim erunt tam graues, uti sine penæ purgatorij.

Tertius modus est, penæ voluntariè susceptæ, uti sunt ieiunia, disciplina, cubationes in nudis alferibus, toleratio frigoris, vel caloris, eo sine suscepta, morsus pulicum, culicum, muscarum, ad hunc finem toleratus, & similia alia carnem assilgentia, eo sine adhibita, ut pro peccatis commissis satisfiat Deo.

Quartus modus est, frequens & feruens oratio, præsertim deuota Missæ auditio. Ideo statuetas aliquas quotidie habere orationes, mane præsertim antequam inchoes negotia, deinde vespere antequam cubitus eas. Exempli gra-

ta, recitare quotidie Officium B. Virginis, dicere eius coronam, vel breues multas coronulas, recitare Litanias Sanctorum & de Beatissima Virgine.

Quintus modus est, uti Indulgentiis, sed is minus est certus, quia, ut docent Theologi & Platus, præter potestatem quàm Deus dedit Romano Pontifici ad concedendas indulgentias, & concessionem earum, alia requiruntur ad consequendum effectum illarum, dependentia ab hominibus; ob quorum defectum saepe à Deo non acceptantur: ut patet ex historiis variis fide dignis, mortuorum post executionem reatum in indulgentiis assignatarum, tamen diu post mortem in purgatorio detentorum.

Sextus modus est, vltus frequens & deuotus sacramentorum penitentiae & Eucharistiae: quæ etsi possit omnes penas abolerere, tamen ut docet S. Thomas, nõ omnes abolet, sed iuxta quantitatem deuotionis, & feruoris cū quo Eucharistia sumitur, vel ut sacrificij pro aliis offertur.

Septimus modus, & omnium commodissimus euadendi penas purgatorij est, quotidie multa bona opera facere ob aliquem finem supernaturalem, quia, ut docet S. Concilium Tridentinum, præter orationem, ieiunium, & eleemosynam etiam alia opera pietatis satisfactoria sunt pro penis. Quocirca si iustus opera ordinaria quæ faciunt, etiam comestionem, ambulationem, recreationem, somnum, denique omnia (solo peccato excepto) faceret, ob finem supernaturalem incredibiliter minueret penas in purgatorio, vel in hac vita luendas. Et hunc modum B. M. Magdalena de Pazzis commendabat suis Monialibus, tanquam aptum ad euadendas penas purgatorij. Immo hic modus est, per quem possumus locum in cælo attingere altissimum Diuino throno proximum.

Octauus modus, pro diuitibus est, eleemosynarum elargitio. Quoniam, ut dicitur Iob 4. 11. Eleemosyna ab omni peccato liberat, & non patietur animam ire ad tenebras. Ideò Daniel Propheta suadebat Nabuchodonosori: Peccata tua eleemosynis redime, & iniquitates tuas misericordiis pauperum. Eleemosyna, enim, ut dixit Angelus Raphael Tobia, purgat peccata, & facit inuenire misericordiam & vitam æternam, usque adeò ut S. Thomas cum aliis doceat, Eleemosynam plus esse satisfactoriam pro peccatis, quàm ieiunium & orationem. Diuites ergo facilius possunt euadere penas purgatorij dando Eleemosynas, quæ cæteris paribus magis Deo placent, si dentur personis Deo magis caris, & maiore necessitate pressis (vbi sunt ciues honesti qui erubescunt mendicare) & Dei cultum magis promouentibus. Delibera ergo tecum, quomodò modis suprascriptis uti debeas, ne post mortem vllas purgatorij penas patiaris, & quod pro liberando te à doloribus colicis vel podagræ faceres, fac eodè conatu pro anima tua, ab illius ignibus præseruanda.

547.
l. 1. de bb.
stat. Re-
lig. c. 17.
548.
3. p. q. 79.
549.
scilicet 1. 4.
can. 13.
Virgil. in
Vita c.
550.
Dan. 4.
Tob. 12.
9.
in 4. d. 15.
2. q. 2.
Med. c. de
eleem. q.
2. Palud.
in 4. d. 15.
q. 3. q. 1.
concl. 4.

De vita rectè instituenda à Regni Proceribus.

551. **P**ost Orationem preparatoriam. *Primò*, considera quomodo deinceps te gerere debeas, circa fugam peccatorum, & occasionum, per quas ad illa antea delaberis, reuocatis in memoriam iis quæ hæcenus in hac Collectione agnouisti, tibi esse faciendæ, & scripto annotata interdum, tibi relegendo, quomodo te debeas gerere quoad vitanda peccata & occasiones eorum.

Secundò, considera, & scripto annota, quomodo deinceps debeas te erga Deum gerere, quoad frequentiam Sacramentorum, & priuatas orationes ac deuotiones, & auditionem concionum, ac uisitationem templorum.

Tertio, considera in quos defectus laberis hæcenus in conuersatione cum domesticis, cū vxore, si illam habes, & cum famulis, & annota, fugiendos defectus.

Quarto, considera, an benè tractaueris tuos subditos siue ciues, siue rusticos, & si quid sit emendandum, emenda.

Quinto, considera Officiū publicum si geris aliquod, an in eo contra caritatem vel iustitiam deliqueris, & quid deinceps in eo vel uitandum vel faciendum esse agnoueris, statue apud te, & scripto annota memoriæ causa.

Sextò, considera an tui domestici & subditi faciant id, quod debent vel Deo vel Ecclesiæ, circa frequentationem ad eas, circa vsum Sacramentorum, circa solutionem decimarum, circa administrationem iustitiæ, & circa alia. Et efficaciter illos adige, vt præstent quod debent. Statue verò, vt saltem quolibet mense, famuli & ancillæ tuæ confiteantur & communiceant: assignando pro hac re illis instar legis, vt id faciant, vel primâ Dominica cuiusuis mensis, vel in præcipuo festo illius mensis. Nam & de hoc Patres familias reddent rationem Deo in die Iudicij.

Septimò, quæ proposuisti facere vel vitare vel corrigere, manifesta dirigenti te Patri in Exercitiis, cum eo confer, ita maiore luce acceptâ ab eo, solidius & melius exequeris bona proposita facta in hac Collectione.

Octauò, præcipua proposita, maximè quæ cernunt fugam peccatorum mortalium, aut molestiarum antea aliis siue domesticis siue extraneis adferri à te, aut à quopiam alio, tibi subiecto solitarum, quotidie renoua, in sacro, post elevationem Sanctissimi Sacramenti, & offer Diuinæ Maiestati in vnione meritorum Christi Domini, & in vnione illius, quod audis sacrificij, peteque à Domino gratiam illa exequedi, & si aliquid non es exequutus vehementer dole, confundere, humilia te, incusa tuam infidelitatē in seruandis promissis, seu propositis Deo factis,

ueniam pete vt tibi Deus condonet, confessione quamprimùm expia, & cautiùs viuere stude, ac pro his omnibus à Beatissima Virgine Maria, ab Angelo tuo custode, à Patronis tuis particularibus, denique ab omnibus profus Sanctis qui sunt in cælo, pete intercessionem apud Diuinam Maiestatem pro te, vt semper bona proposita exequaris, & de bono in melius proficias iuxta incrementum ætatis.

Monita dat a cuidam comiti Bohemo, ea perenti, Anno 1642.

552. **C**um Illustrissima D.V. pro sua spiritali directione & sui similiū petierit aliqua monita, iuxta quæ possit placere Deo & hominibus, & in Aulâ Augustissimi Imperatoris Christianæ viuere, & saluari, ac æternæ damnationis discrimen euadere; hæc Illustrissime D.V. commendo & eius similiibus valdè profutura.

Primò. Nunquam peccet mortaliter, ne quidem cogitatione, tum propter alia motiua, quæ sæpè Illustrissima D.V. audiuit à Concionatoribus & legit in libris piis, tum maximè, quia quodlibet peccatum mortale, quod homines committunt, est iusta causa vehementer timendi, ne fortè sit illud, post quod commissum, Deus ab æterno præciuerit, hominem esse ob suam culpam damnandum, & illum ob eius culpam damnationi æternæ destinauerit. Nec enim Deus casu, & temerè damnat quos damnat, sed hos damnat propter pauciora, alios propter plura peccata ab eo præuisa, quæ vitare poterat, si voluisset cooperari gratiæ Dei, omnibus à Deo oblata. Quando ergo completur malitia peccatorum per vltimum peccatum mortale, à Deo præuisum, (& ne committeretur, à Deo in conscientia præmonitum ne committeretur) tunc executio fit damnationis æternæ, non quidem statim, sed prout Deo videtur, quandoque post multa alia peccata mortalia adiuncta, expectante interim Domino Deo conuersionem & penitentiam peccatoris, qui semper habet tempus penitentiae, quia Dominus Deus stat ad ostium & pulsat, vt ait S. Ioannes, & per eum Spiritus Sanctus, & vt dixit præclarè celebris Orosius Cordubensis in Ecclesiastica historia, *Deus non tantum omnibus, sed & singulis offert gratiæ suæ auxilia, pro singulis temporum momentis.*

Secundò, si contingat vt peccatū aliquod mortale committat, eo ipso die illud confiteatur. *Cur? Primò*, quia fieri potest vt illo die moriatur vel morte subitaneâ, vel violentâ, & casuali. Quod, si fieret, damnaretur, nisi præmisisset confessionem vel actum contritionis. *Secundò*, quia ij qui post peccatum mortale commissum statim illud confitentur, non sunt eorum è numero, de quibus dixi in primo Monito. Et tales peccatores Dominus Deus volēs illos saluare, excitat, vt statim

statim confiteantur, & ponant se in statu salutis. Ideo valde bene faciunt illi Proceres, qui semper habent in suo comitatu Sacerdotes & domi, & in itineribus, si opus sit, ab iis absoluantur.

554. *Tertio*, quia in Aula Augustissimi Imperatoris multi sunt Proceres egregij, qui habent quidem magnam spem in misericordia Dei, sed media non querunt salutis, ita opportunè, vti deberent, suadeo Illustrissimæ D.V. vt voto se obliget, ad confitendum peccatum mortale, si illud (quod absit) committeret (nunc enim illud, Deo laus, non committit, sed illud horret) illo ipso die.

555. *Quarto*, quia multi non explent vota Deo facta, simul cum voto præterito, adiungat alterum votum, eo die quo non confessus est (cum potuerit peccatum illud, vel plura) dandi eleemosynam pauperibus in Nofocomio iacentibus, & quidem grandem, vt saltem hoc motivo (quod apud multos efficacius est) inducatur ad confessionem eodem die naturali quo aliquod peccatum mortale commisit.

556. *Quinto*, pro confessionibus peccatorum mortalium, eligat Confessarios quos scit esse valde doctos, & eleemosynas ab illustrissima D.V. nõ expectaturos, & quos scit, sincerè dicere quæ debent dici sine respectu Dignitatum & officiorum in Republica magnorum. Quia mihi certò constat, etiam doctos Confessarios, spe eleemosynæ, absoluerit solitos, eos qui erant & sunt, incapaces absolutionis, vel propter concubinas domi retentas, vel propter vsuras prætextu Wyderkaff palliatas, vel propter non factas restitutiones famæ, & pecuniarum ac similitum damnorum, vel propter tutelam pupillarum malè administratam malitiosè cum dano agnito pupillarum, sub spe condonationis eorum, precibus violentis extortæ, quæ in conscientia non prodest, nec tollit obligationem restitutionis, vti docet Sacri Canones & Theologi omnes.

557. *Sexto*, pluris faciat meditationem rerum piarum, quam multas preces & orationes vocales ex priuata deuotione susceptas. Quia meditatio rerum diuinatum per pias considerationes, sed præcipuè per motam iis voluntatem, ad fugam peccatorum particularium, & ad amorem operum bonorum in particulari, hominem Dei beneficio reddit in quouis statu valde pium & bonum. Nam, vt ait S. Bernardus, & quotidiana docet experientia: *Consideratio mentem de qua oritur, purificat*, (excitando dolorem de peccatis animam sedantibus, & ostendendo eorum turpitudinem) *deinde regit affectus*: (ne homo quicquam faciat, & dicat, ex passione vel iræ, vel odij, vel inordinati amoris, aut alio simili prauo affectu) *dirigit actus*: (vt omnia fiant cum decore & debito modo) *corrigit excessus*: componit mores, vitam honestat, & ordinat. Hac est, quæ aperienda præ-

Lancicij Opusc. Tom. 2.

ordinat (in senatu, in iudiciorum loco, domi, foris; ne quid ex impetu naturæ inconsideratè fiat) *acta recogitat*, vt nihil in mente resideat incorrectum, aut correctione egens.

558. *Septimo*, curet vt domestici famuli, præsertim infimi, quolibet die festo sacrum audiât, & singulis mensibus confiteantur & communicent: Et vt id fiat, constituat certum famulum bonæ conscientia, qui huic rei attendat, & an seruetur referat. Eandem ob causam, nisi grauis vtgeat necessitas, diebus festis nec iter faciat, nec famulos aliò mittat, tum vt seruetur ad litteram Dei præceptum de festis sanctificandis, tum ne occasione itineris, aliqui famuli Missam audire non possint.

559. *Octauo*, diligentissimè caueat, ne subditis vlla profus onera imponat, ad quæ ex prima eorum institutione non fuerunt obligati, siue ea sint in suscipiendis itineribus ad vehendas vel ferendas res aliquas, siue in laboribus domi, vel in agris, siue in alendis canibus vel catulis, siue in contributionibus ad Domini aduentum conferri nullo iure solitis, siue aliis modis. Quia quodlibet tale onus, ad quod non sunt obligati rustici ex primâ eorum erectione, si sit æstimabile pretio vnus ducati aurei, inducit peccatum mortale Domino, eumque obligat ad restitutionem, quam nisi faciat, si scit & potest, (vti potest,) damnabitur in æternum.

560. *Nono*, eos qui recurrunt cum libellis supplicibus, petentes aliquam gratiam, vel qui ferunt litteras ab aliis Dominis responso indigentes, facillè admittat, & non detineat, sed quamprimum potest expediat modo decenti & debito. Nam si ob moram culpabilem illi misselli interrim cogantur pro suo vel equi victu plus expendere, expectando responsum, Dominus non erit sine culpa. Idem dico de sententia in iudiciis ferenda, & de rebus controuersis iudicandis, ne iudicia & sententiæ seque Decreta iudiciaria differantur sine graui necessitate. Alioqui litigantibus magna fit iniuria, obligans ad restitutionem & satisfactionem damnorum, quæ incurrent litigantes, expectando liti decisionem, siue iusta dilationis causa.

561. *Decimo*, nullum accusatum etiam solâ mente condemnent, multò minùs verbo vel castigatione, nisi priùs placidè audiat accusati defensionem. Quam vt ille sine metu adferat, non indiget vlli mortalium, se esse iratum accusato. Ita enim accusatus, præ metu, non tam benè se defendet. Ideo sciatur ab omnibus Illustrissimam D.V. parti accusatæ alteram aure, idque semper, seruare. Experientia enim quotidiana docet, etiam à viris bonis (sed deceptis, vel ab aliis, vel à facili credulitate nature) profectas accusationes, etsi viderentur valde probabiles, fuisse & esse valde falsas.

562. *Vndecimò*, det operam vt ex redbitus quos percipit ex suis dominiis, prater sumptus & expensas pro suis & suorum alimentis ac stipendiis, & certam quotam annuatim deponendam pro aduersis calibus, si qui acciderent, quod absit, reliquum conuertat pro aternitate. Hoc est, pro pijs operibus, quorum beneficio & plurima congregabit merita coram Deo, & in gratia eius valde crescet, & magnas in celo coronas suo tempore recipiet, & felicem rebus suis successum impetrabit à Deo, & post mortem penas purgatorij vel omnes vel maximam ex parte euadet, iuxta quantitatem eleemosynarum ad pia opera conuersarum. Ne autem hac in re graui erret, certò sciat, magis Deo placere & animam utiliores longè esse illas eleemosynas, quæ conuertuntur ad fundanda vel augenda vel ornanda templa viuia, hoc est, homines, quam quæ expenduntur pro templis mortuis. Tempia enim viuia, sunt membra Christi, pro quibus Christus suum sanguinem fudit, non sic fabricæ piæ & supellex earum. Ideò sancti Patres docent, pro auxilio captiuorum & similitum, etiam sacros calices posse comminui & vendi. Et quò fuerint melioris vitæ templa viuia (vti sunt Religiosi) cæteris paribus, maioris meriti sunt illis collatæ eleemosynæ, quia sunt Deo illæ personæ cariores, quàm mendici vagabundi, vt plurimum potationibus secretis & rixis dediti, vix aliquando sacrum diebus festis audientes.

563. *Duodecimò*, cum Christianos deceat esse meliores Ethnicis, & turpissimum sit virtutibus ab eis superari, exempla virtutum ab Ethnicis edita, quæ legendo eorum historias obseruabit, conetur modis omnibus Deo adiuuante in suis exprimere moribus, immò etiam præstantiora edere. Exempli gratia: Scipio Romanus caprâ Hispanicâ Carthagine, ne quidem in conspectum suum adduci passus est captiuas puellas eximie pulchritudinis, ne quid de Virginitatis integritate, saltem oculis delibasse videretur. Vt enim benè scripsit Apuleius: *Venus saltat oculis* hoc est, tam facile coniungitur, aspectus fæminæ cum illius venerea concupiscentia, quàm facile est anlicis alitque ad lyra sonum saltare. Sic Augustus irasci penè nunquam visus est, postquam hoc à Mæcenate monitum audiuit: *Iniquum est ea velle egrè ferre, quæ si vera sunt, præstat non admisisse, sin falsa, dissimulare.* Philippus Rex Macedonum cum ex Atheniensium Legatis quaeriuisset, quid posset facere quod foret Atheniensibus gratum, & Demochares ei dixisset: *Te suspendere*, exortâ licet repente indignatione circumstantium, ad tam indignum responsum, Philippus iussit quiescere, & Legatum illum ad eò impudentem, dimittere incolumem.

Sunt & aliæ eximie virtutes Ethnicorum saltem in externâ specie valde laudabiles, quæ imitationem mereantur Christianorum, ne in iudicij die hanc quoque ob causam confundantur, quod Ethnicis similia facinora non ediderint.

Decimotertio, habeat aliquem grauem virum (sed non famulum) & Deo timore præditum, ac ab assentionibus liberum, à quo obnixè perat, vt quouis mense ei referat tria. *Primo*, quid de illo dicant homines vituperatoriè. *Secundo*, quid de eius famulis & modo viuendi famulorum in arcæ & extra arcem. *Tertio*, quomodo tractentur in pagis rustici à Capitaneis & alijs Officialibus eius. Et non indicatâ personâ quæ aliquid tale retulit, debita remedia adhibeat.

Decimoquarto, quamuis sit in statu matrimonij, si non vult SS. Eucharistiam octauo quoque die sumere (quod omnino potest certo modo, quem ore tenus dixi) saltem confiteatur vnâ cum Illustissima & prole adultâ, ad percipiendos illos fructus, quos ex Catechismo scit provenire ex vsu bono & frequenti horum Sacramentorum. Ideò in primitiua Ecclesia communicabant quotidie etiam in matrimonio constituti, & erat hac de re Ecclesiæ Decretum, id vt facerent.

Decimoquinto, commendo Illustissimæ D.V. vsum breuis coronulæ à me descriptum, & vt ad alios ad idem faciendum suauiter adducat, rogo. Multum conciliabit sibi gratiæ apud Deum, hac deuotione etiam ad alios dilatâ.

Decimosexto, quando sola est, nec vllâ re occupata est, sed habet tempus pro oriando aptum, loco orij deambulet (ob sanitatem corporis) & singulos passus Deo offerat, saltem mente dicendo: *Propter te Domine.* Ita tot merita acquirit, quot passus faciet, & tot particulas penarum in purgatorio luendarum abolabit, Causam dicâ ore tenus. Nam nolo esse longior hic. Immo & choreas honestas ducendo, ad singulos pedum motus, si eos Deo offerat merebitur: vno verbo, in quavis actione quæ peccatum non sit. Hoc Apostolus Paulus commendauit, dicens: *sive manducatis, sive bibitis, sive aliud aliquid (id est, quodcunque) omnia in gloriam Dei facite.* Et ita S. col. 7. Chrylost. *Etiam à leuissimis rebus & vilissimis (vbi est alearum vel chartarum lusus) maximas utilitates capiemus, si propter Deum ipsas eas faciamus. Quid enim est tonsione crinium vilis? hoc tamen licet propter Deum facere. Sed & ad imos vsque calceos demittere hunc morem licet. Licet ergo & calceis istis propter Deum vti: Si uxorem duxerimus, propter Deum hoc faciamus. Licet vobis singula quæ sunt aut geruntur percurrere, & omnia propter Deum facere.* Hæc S. Chrylostomus magnus S. Ecclesiæ Doctor.